

НАВЧАЛЬНО-РЕАБІЛІТАЦІЙНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ІНСТИТУТ»

Тріпак М.М.
2024 р.

ПОЛОЖЕННЯ ПРО ОСВІТНІ ПРОГРАМИ
НАВЧАЛЬНО-РЕАБІЛІТАЦІЙНОГО ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ
«КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ІНСТИТУТ»

Розглянуто і схвалено на засіданні
Вченої ради інституту
Протокол № 4 від «27» 16 2024р.

м. Кам'янець-Подільський – 2024

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Положення про освітні програми Навчально-реабілітаційного закладу вищої освіти «Кам'янець-Подільський державний інститут» (далі—Положення) розроблено відповідно до вимог Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту».

1.2. Положення ґрунтується на засадах постанови Кабінету Міністрів України від 30.12.2015 р. № 1187 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти» (далі - ЛУ) та наказу Міністерства освіти і науки України від 13.06.2012 № 689 «Про затвердження Державних вимог до акредитації напряму підготовки, спеціальності та вищого навчального закладу», Концепції розвитку Навчально-реабілітаційного закладу вищої освіти «Кам'янець-Подільський державний інститут» (далі—Інститут).

1.3. Освітня програма використовується під час:

- реалізації освітнього процесу;
- акредитації освітньої програми, інспектування освітньої діяльності за спеціальністю;
- розроблення навчального плану, робочих програм навчальних дисциплін і практик;
- розроблення засобів діагностики якості вищої освіти;
- атестації майбутніх фахівців.

1.4. Основні терміни Положення та їх визначення:

- **академічна мобільність** - можливість учасників освітнього процесу навчатися, викладати, стажуватися чи проводити наукову діяльність в іншому закладі вищої освіти (науковій установі) на території України чи поза її межами;

- **акредитація освітньої програми** - оцінювання освітньої програми та/або освітньої діяльності закладу вищої освіти за цією програмою на предмет: відповідності стандарту вищої освіти; спроможності виконати вимоги стандарту та досягти заявлених у програмі результатів навчання; досягнення заявлених у програмі результатів навчання;

- **заклад вищої освіти** - окремий вид установи, яка є юридичною особою приватного або публічного права, діє згідно з виданою ліцензією на провадження освітньої діяльності на певних рівнях вищої освіти, проводить наукову, науково-технічну, інноваційну та/або методичну діяльність, забезпечує організацію освітнього процесу і здобуття особами вищої освіти, післядипломної освіти з урахуванням їхніх покликань, інтересів і здібностей;

- **галузь знань** - основна предметна область освіти і науки, що включає групу

- **здобувачі вищої освіти** - особи, які навчаються у закладі вищої освіти на певному рівні вищої освіти з метою здобуття відповідного ступеня і кваліфікації;

- **кваліфікація** - офіційний результат оцінювання і визнання, який отримано, коли уповноважена установа встановила, що особа досягла

компетентностей (результатів навчання) відповідно до стандартів вищої освіти, що засвідчується відповідним документом про вищу освіту;

- **компетентність** - динамічна комбінація знань, вмінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, яка визначає здатність особи успішно здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність і є результатом навчання на певному рівні вищої освіти;

- **модуль ECTS (кредитний модуль)** – навчальна дисципліна або частина навчальної дисципліни (якщо навчальна дисципліна вивчається упродовж декількох семестрів), з якої передбачається проведення підсумкового контролю. Кредитний модуль має певний обсяг у кредитах ECTS, а рівень його засвоєння має бути визначений у системі оцінювання за 100-бальною шкалою, визначеною в Інституті, шкалою ECTS та національною шкалою. Обсяг одного кредиту ECTS становить 30 годин. Навантаження одного навчального року за денною формою навчання становить, як правило, 60 кредитів ECTS;

- **пакет вибіркового компоненту** – набір, як правило трьох (по 5 кредитів ECTS), навчальних дисциплін самостійного вибору студента за ОС Бакалавр в обсязі 15 кредитів ECTS.

- **рейтингова система оцінювання (PCO)** – це система визначення якості виконаної здобувачем навчальної роботи та рівня знань, умінь і навичок, в основу якої покладено оцінювання в балах різнобічної навчально-пізнавальної діяльності здобувача з певного кредитного модуля.

- **ліцензування** - процедура визнання спроможності юридичної особи провадити освітню діяльність за певною спеціальністю на певному рівні вищої освіти відповідно до стандартів освітньої діяльності;

- **освітня діяльність** - діяльність закладів вищої освіти, що провадиться з метою забезпечення здобуття вищої, післядипломної освіти і задоволення інших освітніх потреб здобувачів вищої освіти та інших осіб;

- **освітня (освітньо-професійна, освітньо-наукова чи освітньо-творча) програма** - система освітніх компонентів на відповідному рівні вищої освіти в межах спеціальності, що визначає вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою, перелік навчальних дисциплін і логічну послідовність їх вивчення, кількість кредитів ECTS, необхідних для виконання цієї програми, а також очікувані результати навчання (компетентності), якими повинен оволодіти здобувач відповідного ступеня вищої освіти;

- **гарант освітньої програми** - це науково-педагогічний або науковий працівник, для якого заклад освіти є основним місцем роботи, несе відповідальність за якість освітньої програми, має науковий ступінь та/або вчене звання за відповідною чи спорідненою до освітньої програми спеціальністю, або належний досвід роботи в галузі. Цей працівник/працівниця може виступати гарантом лише однієї освітньої програми. Гарант освітньої програми може працювати на відповідній кафедрі або в будь-якому іншому підрозділі.

- **група забезпечення спеціальності** - група педагогічних, науково-педагогічних та/або наукових працівників, для яких заклад освіти є основним місцем роботи і які відповідають за виконання освітніх програм за спеціальністю на певних рівнях вищої освіти, післядипломної освіти для осіб з вищою освітою, особисто беруть участь в освітньому процесі і відповідають кваліфікаційним вимогам, визначеним Ліцензійними умовами;

- **проектна (робоча) група** - визначена наказом керівника закладу освіти група педагогічних, науково-педагогічних та/або наукових працівників, які відповідальні за започаткування (внесення змін до ОП) освітньої діяльності за спеціальністю на певному рівні вищої освіти та у сфері післядипломної освіти для осіб з вищою освітою і відповідають кваліфікаційним вимогам, визначеним Ліцензійними умовами провадження освітньої діяльності;

- **особа з особливими освітніми потребами** - особа з інвалідністю, яка потребує додаткової підтримки для забезпечення здобуття вищої освіти;

- **результати навчання** - знання, уміння, навички, способи мислення, погляди, цінності, інші особисті якості, які можна ідентифікувати, спланувати, оцінити і виміряти та які особа здатна продемонструвати після завершення освітньої програми або окремих освітніх компонентів;

- **спеціальність** - складова галузі знань, за якою здійснюється професійна підготовка;

- **якість вищої освіти** - відповідність результатів навчання вимогам, встановленим законодавством, відповідним стандартом вищої освіти та/або договором про надання освітніх послуг;

- **якість освітньої діяльності** - рівень організації освітнього процесу у закладі вищої освіти, що відповідає стандартам вищої освіти, забезпечує здобуття особами якісної вищої освіти та сприяє створенню нових знань.

- **молодший бакалавр** - це освітньо-професійний ступінь, що здобувається на початковому рівні (короткому циклі) вищої освіти і присуджується закладом вищої освіти у результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти освітньо-професійної програми, обсяг якої становить 120-150 кредитів ЄКТС. Обсяг освітньо-професійної програми для здобуття ступеня молодшого бакалавра на основі ступеня фахового молодшого бакалавра (молодшого спеціаліста) визначається закладом освіти.

Особа має право здобувати ступінь молодшого бакалавра за умови наявності в неї повної загальної середньої освіти.

- **бакалавр** - це освітній ступінь, що здобувається на першому рівні вищої освіти та присуджується закладом вищої освіти у результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти освітньо-професійної програми, обсяг якої становить 180-240 кредитів ЄКТС. Обсяг освітньо-професійної програми для здобуття ступеня бакалавра на основі ступеня молодшого бакалавра або фахового молодшого бакалавра (молодшого спеціаліста) визначається закладом вищої освіти.

Особа має право здобувати ступінь бакалавра за умови наявності в неї повної загальної середньої освіти.

- **магістр** – освітній ступінь, що здобувається на другому рівні вищої освіти та присуджується ЗВО у результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти відповідної освітньої програми. Ступінь магістра здобувається за освітньо-професійною або освітньо-науковою програмою. Обсяг освітньо-професійної програми підготовки магістра становить 90-120 кредитів ЄКТС, освітньо-наукової – 120 кредитів ЄКТС. Нормативний термін підготовки магістрів за освітньо-професійною програмою становить відповідно 1 рік 4 місяці/1 рік 10 місяців; за освітньо-науковою – 1 рік 10 місяців.

2. КЛАСИФІКАЦІЯ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ ТА ЇХ ДОКУМЕНТАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

2.1. Спрямованість освітніх програм. В рамках однієї спеціальності Інститутом можуть реалізуватися декілька освітніх програм (далі – ОП). ОП має враховувати особливості навчання осіб з інвалідністю (зокрема, в частині «Викладання та оцінювання»).

Інститут на підставі відповідної ОП за кожною спеціальністю розробляє навчальний план, який визначає перелік та обсяг компонент у кредитах ЄКТС, послідовність їх вивчення, форми проведення навчальних занять та їх обсяг, графік освітнього процесу, форми поточного і підсумкового контролю.

На основі навчального плану у порядку визначеному у Інституті розробляються та затверджуються індивідуальні навчальні плани здобувачів, що мають містити, у тому числі, обрані здобувачами вищої освіти навчальні дисципліни.

Навчальний план складається з урахуванням особливостей навчання осіб з особливими освітніми потребами, форм та термінів навчання.

Навчання за ОП проводиться за денною та/або заочною формами. При організації різних форм навчання структура, обсяг, зміст і результати ОП за певним рівнем вищої освіти не повинні відрізнятися між собою.

Затвердження або зміна стандарту освітньої діяльності, стандарту вищої освіти за спеціальністю є підставою для розроблення нової редакції ОП.

2.2. Види основних освітніх програм.

За рівнем вищої освіти ОП поділяються на:

- програми початкового (короткого циклу) вищої освіти;
- програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти;
- програми другого (магістерського) рівня вищої освіти;

За належністю (місцем реалізації) ОП можуть розділятися на:

- які реалізуються в Інституті (на одному факультеті);
- які реалізуються в Інституті (на двох і більше факультетах);
- які реалізуються Інститутом спільно з іншими організаціями, у т.ч. зарубіжними (спільні ОП). Вони можуть реалізовуватися на договірній

основі. Особливим видом спільних програм є програми подвійних дипломів, що передбачають видачу здобувачам вищої освіти, які успішно пройшли атестацію, дипломів двох партнерів-учасників реалізації спільної ОП.

2.3. Стандарти вищої освіти. Стандарти вищої освіти розробляються для кожного рівня вищої освіти в межах кожної спеціальності відповідно до Національної рамки кваліфікацій і використовуються для визначення та оцінювання якості змісту та результатів освітньої діяльності закладів вищої освіти (наукових установ).

Стандарт вищої освіти визначає такі вимоги до освітньої програми:

- 1) обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти;
- 2) перелік компетентностей випускника;
- 3) нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання;
- 4) форми атестації здобувачів вищої освіти;
- 5) вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти;
- 6) вимоги професійних стандартів (у разі їх наявності).

2.4. Портфоліо ОП. Процес розроблення, реалізації, моніторингу та перегляду ОП документується в портфоліо освітньої програми – всі матеріали, напрацьовані групою ОП.

Портфоліо містить:

- освітню програму та додатки до неї;
- навчальний план підготовки здобувачів вищої освіти;
- відомості за формами, передбаченими відповідними додатками до Ліцензійних умов;
- інші документи, напрацьовані проектною групою (довідки, аналітичні звіти, таблиці, опитувальні листи тощо).

2.5. Структура ОП. До структури освітньої програми входять:

- титульний лист;
- лист погодження ОП (за наявності, форма та кількість погоджень визначається Інститутом самостійно);
- передмова (розробники, рецензії-відгуки зовнішніх стейкхолдерів (за наявності));
- профіль ОП (загальна інформація, мета освітньої діяльності, характеристика освітньої діяльності, придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання, викладання та оцінювання, програмні компетентності, програмні результати навчання, ресурсне забезпечення реалізації програми, академічна мобільність);
- перелік компонент ОП та їх логічна послідовність (перелік компонент ОП, структурно-логічна схема вивчення освітніх компонент);
- форми атестації здобувачів вищої освіти;
- матриця відповідності програмних компетентностей компонентам ОП;

- матриця забезпечення програмних результатів навчання відповідним компонентам ОП.

2.6. Характеристика окремих складових ОП.

Профіль ОП визначає її характерні риси, місце в освітньому просторі, співвідношення з тематикою наукових досліджень.

Він розробляється для полегшення розуміння ОП зацікавленими сторонами: вступниками на навчання, здобувачами вищої освіти, роботодавцями, дослідниками, викладачами, випускниками закладів вищої освіти, професіоналами, керівниками закладів вищої освіти, агенціям забезпечення якості, органам ліцензування й акредитації тощо.

Дані профілю ОП є частиною інформаційного пакету Інституту, на основі якого формується додаток до диплома європейського зразка.

Складова «Профіль освітньої програми» представлена:

1) загальна інформація:

- повна назва закладу вищої освіти (Вказується повна назва закладу вищої освіти, у якому здійснюється навчання);

- ступінь вищої освіти та назва кваліфікації мовою оригіналу (Вказується ступінь вищої освіти та повна назва кваліфікації мовою оригіналу, які присуджуються на основі успішного завершення даної освітньої програми. Доцільно включити назву кваліфікації англійською мовою (бажано – офіційний переклад));

- офіційна назва ОП (Вказується назва освітньої (освітньо-професійної) програми);

- тип диплому та обсяг ОП (Вказується тип диплому – одиничний, подвійний, спільний. Обсяг вказується в кредитах ЄКТС, термін навчання – в роках.)

- наявність акредитації (Подається інформація про акредитацію освітньої (освітньо-професійної) програми, у т. ч. іноземну чи міжнародну. Вказується: назва організації, яка надала акредитацію даній освітній (освітньо-професійній) програмі; країна, де ця організація розташована; період акредитації (указується рік акредитації чи інституційної перевірки));

- цикл/рівень;

(Указуються цикли/рівні програми в трьох рамках кваліфікацій:

Початковий (короткий цикл) рівень вищої освіти	QF-EHEA	Короткий цикл
	EQF-LLL	Рівень 5
	НРК України	П'ятий кваліфікаційний рівень
Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти	QF-EHEA	Перший цикл
	EQF-LLL	Рівень 6
	НРК України	Шостий кваліфікаційний рівень
Другий (магістерський) рівень вищої освіти	QF-EHEA	Другий цикл
	EQF-LLL	Рівень 7
	НРК України	Сьомий кваліфікаційний рівень

- передумови (Зазначаються вимоги щодо попередньої освіти. За необхідності вказуються обмеження переходу на дану освітню (освітньо-професійну) програму);

- мова викладання (Вказується мова навчання);

- термін дії ОП (Вказується термін дії освітньої (освітньо-професійної) програми до її наступного планового оновлення. Цей термін не може перевищувати періоду акредитації);

- інтернет-адреса постійного розміщення опису ОП (Вказується адреса сторінки даної освітньої (освітньо-професійної) програми);

2) мета ОП (Зазначається чітко та коротко формулювання освітньої (освітньо-професійної) програми (в одному – двох реченнях).

3) характеристика ОП:

- предметна область (галузь знань, спеціальність, спеціалізація (за наявності)) (Зауваження: Вказується конкретна предметна область освітньої (освітньо-професійної) програми. Якщо освітня (освітньо-професійна) програма є мульти- чи міждисциплінарною, то вказується перелік її основних компонент, а також орієнтовний обсяг кожної компоненти у відсотках від загального обсягу освітньої (освітньо-професійної) програми;

- орієнтація ОП (Освітньо-професійна (для фахового молодшого бакалавра, молодшого бакалавра, бакалавра, магістра); освітньо-наукова (магістра, доктора філософії). Відповідно до Міжнародної стандартної класифікації освіти освітньо-професійна та освітньо-наукова програма може мати академічну або прикладну орієнтацію. Доцільно коротко охарактеризувати наукову орієнтацію та професійні (спеціалізаційні) акценти);

- основний освітній фокус та спеціалізація (Зазначаються загальна/спеціальна освіта в галузі/предметній області/спеціальності та ключові слова);

- особливості ОП (У даному розділі можуть бути зазначені вимоги щодо міжнародної мобільності, обов'язкових виробничих практик тощо)

4) придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання:

- придатність до працевлаштування (Коротко вказуються види економічної діяльності, професійні назви робіт (за Державним класифікатором професій України). Можливості професійної сертифікації).

- подальше навчання (Вказуються можливості для продовження навчання на вищому рівні).

5) викладання та оцінювання:

- викладання та навчання (Коротко (до 3-х рядків) описуються основні підходи, методи та технології, які використовуються в даній програмі. Наприклад: студентськоцентроване навчання, самонавчання, проблемно-орієнтоване навчання, комбінація лекцій, лабораторних, практичних занять із розв'язанням ситуаційних завдань та використанням кейс-методів, ділових ігор, міждисциплінарних тренінгів, що розвивають комунікативні та лідерські навички й уміння працювати в команді, виконання

проектів, дослідницькі лабораторні роботи, підготовка кваліфікаційної роботи).

- оцінювання (Вказуються методи оцінювання. Наприклад: письмові чи тестові экзамени, практика, есе, презентації, поточний контроль, проектна робота, кваліфікаційний екзамен, захист кваліфікаційної роботи, тощо).

б) програмні компетентності:

- інтегральна компетентність (Формулюється шляхом конкретизації інтегральної компетентності відповідного стандарту вищої освіти в контексті особливостей даної освітньої програми).

- загальні компетентності (ЗК) (Вибираються із врахуванням особливостей конкретної освітньої програми (додаткові до визначених стандартом) компетентності із переліку загальних компетентностей проекту TUNING. Виділяються: компетентності, визначені стандартом вищої освіти спеціальності та, за наявності, в професійному стандарті; компетентності, визначені закладом вищої освіти. Передбачається, що в стандарті вищої освіти буде визначено 8 - 20 загальних компетентностей, які в основному вибираються з переліку проекту TUNING).

- фахові (спеціальні) компетентності (СК). Фахові (спеціальні) компетентності формулюються із врахуванням категорій компетентностей НРК: знання, уміння, комунікація, автономія і відповідальність. Рекомендується використовувати міжнародні зразки (проект TUNING).

Виділяються: компетентності, визначені стандартом вищої освіти спеціальності та, за наявності, в професійному стандарті; компетентності, визначені закладом вищої освіти. Переважно в стандарті вищої освіти буде визначено 15 - 25 фахових (спеціальних) компетентностей).

7) програмні результати навчання (Програмні результати навчання, визначені стандартом вищої освіти спеціальності (стандарт визначає нормативний зміст підготовки – 15 - 20 узагальнених результатів навчання, які корелюються з програмними компетентностями) та, за наявності, професійним стандартом; програмні результати навчання, визначені закладом вищої освіти (як правило, не більше 7-10). При формулюванні Програмних результатів навчання рекомендується враховувати міжнародні зразки (формулювання), наприклад, розроблені в проекті TUNING.

8) ресурсне забезпечення реалізації програми:

- кадрові вимоги щодо забезпечення започаткування та провадження освітньої діяльності у сфері вищої освіти (Вказуються мінімальні вимоги та нормативи, встановлені ЛУ; вказуються специфічні характеристики кадрового забезпечення для даної ОП, включаючи можливу участь закордонних фахівців).

- технологічні вимоги щодо забезпечення започаткування та провадження освітньої діяльності у сфері вищої освіти (Вказуються мінімальні вимоги та нормативи, встановлені ЛУ; вказуються специфічні характеристики матеріально-технічного забезпечення для даної ОП)

9) академічна мобільність

- національна кредитна мобільність (Вказуються, наприклад, укладені угоди про академічну мобільність, про подвійне дипломування тощо)
- міжнародна кредитна мобільність (Вказуються, наприклад, укладені угоди про міжнародну академічну мобільність (Еразмус+), про подвійне дипломування, про тривалі міжнародні проекти, які передбачають включене навчання здобувачів тощо)
- навчання іноземних здобувачів вищої освіти (Вказуються умови та особливості освітньої програми в контексті навчання іноземних громадян)

Складова «**Перелік компонент ОП та їх логічна послідовність**» передбачає перелік компонент ОП (у тому числі перелік навчальних дисциплін, курсових робіт, практик, кваліфікаційних робіт) і відображає встановлену кількість кредитів на кожен із компонент, форму підсумкового контролю та структурно-логічну схему ОП.

Компоненти ОП поділяється на:

1) Нормативні (обов'язкові) компоненти ОП:

- Навчальні дисципліни загальної підготовки (шифр: ЗП 01);
- Навчальні дисципліни фахової підготовки (шифр: ФП 01);
- Інші нормативні компоненти ОП (навчальна практика (шифр: ПН 01), виробнича практика (шифр: ПВ 01), інші види практики (ПП 01), курсова робота (шифр: КР 01), самостійне опрацювання (при підготовці до атестації) (шифр: СО 01), атестація (шифр: А 01).

2) Компоненти ОП самостійного вибору здобувача (вибіркові):

ОС Бакалавр:

При проектуванні ОП проектною (робочою) групою має бути передбачено у структурно-логічній схемі в розрізі навчальних семестрів необхідні кредити ЄКТС для вибіркового компонента. А саме, для прикладу, у навчальних семестрах: 3, 4, 5 та 6 – має бути виділено 15 кредитів ЄКТС для вибіркового компонента.

Можливе зміщення розміщення 15 кредитів ЄКТС для вибіркового компонента, для прикладу на семестри: 4, 5, 6 та 7.

За ініціативи проектної (робочої) групи, при умові виконання стандарту вищої освіти спроектованими обов'язковими освітніми компонентами, можна виділити додаткові 15 кредитів ЄКТС для вибіркового компонента, сумарно – 75 кредитів ЄКТС (при виконанні п. 2.1.1. у 3 семестрі).

У описі освітніх компонент ОП та у навчальних планах до неї зазначати передбачений обсяг пакетів вибіркового компонента: їх кількість та обсяг у кредитах ЄКТС.

ОС Магістр:

При проектуванні ОП проектною (робочою) групою має бути передбачено у структурно-логічній схемі в розрізі навчальних семестрів необхідні кредити ЄКТС для вибіркового компонента – кратні 4 кредитам ЄКТС. А саме, для прикладу, у навчальних семестрах: 2, 3, 4 (освітньо-наукова) – має бути можливість інтегрувати освітні компоненти із каталогу обсягом 4 кредити ЄКТС для вибіркового компонента.

У описі освітніх компонент ОП та у навчальних планах до неї зазначати передбачений обсяг вибіркового компонента: їх кількість та обсяг у кредитах ЄКТС.

Особливості формування робочих програм вибіркового компонента:

- ступінь (ступені) вищої освіти для якої передбачена;
- передумови (Зазначаються вимоги щодо попередньої освіти. За необхідності вказуються обмеження переходу на дану дисципліну);
- мова викладання (Вказується мова навчання);
- мета (Зазначається чітко та коротко формулювання (в одному – двох реченнях).

- предметна область (галузь знань, спеціальність, спеціалізація (за наявності)) (Зауваження: Вказується конкретна предметна область. Якщо програма є міжпредметною – вказується основна предметна область та додаткова (-ві);

- програмні компетентності:

- інтегральна компетентність (Формулюється шляхом конкретизації інтегральної компетентності в контексті особливостей даної програми).

- загальні компетентності (ЗК) (Вибираються із врахуванням особливостей конкретної вибіркової компоненти із переліку загальних компетентностей проекту TUNING).

- фахові (спеціальні) компетентності (СК). Фахові (спеціальні) компетентності формулюються із врахуванням профілю та особливостей програми.

- програмні результати навчання, визначені робочою програмою.

При формулюванні Програмних результатів навчання рекомендується враховувати міжнародні зразки (формулювання), наприклад, розроблені в проекті TUNING.

При плануванні обов'язкових та вибіркового компонента ОП слід враховувати те, що згідно із Законом України «Про вищу освіту» здобувачі мають право на «вибір навчальних дисциплін у межах, передбачених відповідною освітньою програмою та навчальним планом, в обсязі, що становить не менш як 25 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених для даного рівня вищої освіти».

Структурно-логічна схема – це короткий опис логічної послідовності вивчення компонента ОП. Рекомендується представляти у вигляді схеми.

Складова **«Форма атестація здобувачів вищої освіти»** надає інформацію про види (форми) атестації та документи, які отримує випускник на основі її успішного проходження.

Складові **«Матриці відповідності»**. Матриця відповідності програмних компетентностей компонентам ОП є відображення структурно-логічних зв'язків між змістом ОП (переліком навчальних дисциплін) і запланованими програмними компетентностями.

Матриця забезпечення програмних результатів навчання відповідним компонентами ОП є відображенням структурно-логічних зв'язків між змістом ОП і запланованими програмними результатами.

Можлива складова ОП «**Зв'язки з ринком праці та ключовими роботодавцями та професійними асоціаціями**». У цьому розділі наводяться відомості про ключових для ОП потенційних роботодавців, їх участі в проектуванні й реалізації ОП, відомості про професійні сертифікати, затребувані на ринку праці в даній професійній області, та умови їх отримання, а також інформація про дисципліни в рамках ОП, які ведуть до отримання освітніх результатів, що можуть бути зараховані при отриманні професійних сертифікатів. Можливе розміщення історій вдалої кар'єри і/або аналітичних матеріалів про професійні траєкторії випускників ОП.

Можливі складова ОП «**Гарантії якості ОП**». У цьому розділі наводиться інформація про оцінку якості освітніх послуг ОП: наявність державної та/або громадської (у т.ч. міжнародної) та/або професійно громадської акредитації ОП, наявні сертифікати і експертні висновки за підсумками експертизи якості ОП (у т.ч. міжнародної). Далі наводяться актуальні звіти про моніторинг та самообстеження ОП.

3. ОБСЯГИ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ ТА ТРИВАЛІСТЬ НАВЧАННЯ

3.1. Підготовка фахівців з вищою освітою здійснюється за відповідними освітніми програмами на таких **рівнях вищої освіти**:

- початковий рівень (короткий цикл) вищої освіти;
- перший (бакалаврський) рівень;
- другий (магістерський) рівень.

Молодший бакалавр - це освітньо-професійний ступінь, що здобувається на початковому рівні (короткому циклі) вищої освіти і присуджується закладом вищої освіти у результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти освітньо-професійної програми, обсяг якої становить 120-150 кредитів ЄКТС. Обсяг освітньо-професійної програми для здобуття ступеня молодшого бакалавра на основі ступеня молодшого спеціаліста визначається закладом освіти.

Бакалавр – це освітній ступінь, що здобувається на першому рівні вищої освіти та присуджується закладом вищої освіти у результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти освітньо-професійної програми, обсяг якої становить 180-240 кредитів ЄКТС. Обсяг освітньо-професійної програми для здобуття ступеня бакалавра на основі ступеня молодшого бакалавра або молодшого спеціаліста/фахового молодшого бакалавра визначається закладом вищої освіти.

Магістр – освітній ступінь, що здобувається на другому рівні вищої освіти та присуджується ЗВО у результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти відповідної освітньої програми. Ступінь магістра здобувається за освітньо-професійною або освітньо-науковою програмою. Обсяг освітньо-

професійної програми підготовки магістра становить 90-120 кредитів ЄКТС, освітньо-наукової – 120 кредитів ЄКТС.

3.2. Обсяг освітньої програми підготовки складає:

- молодшого бакалавра на основі загальної середньої освіти – 120 кредитів;
- бакалавра на основі загальної середньої освіти – 240 кредитів ЄКТС;
- бакалавра на основі ОС молодшого бакалавра, ОКР фахового молодшого бакалавра (молодшого спеціаліста) – 120-180 кредитів ЄКТС;
- магістр на основі ОС бакалавра – 90-120.

3.3. Тривалість навчання за освітніми програмами підготовки складає:

- молодших бакалаврів за денною формою навчання – 1 рік і 10 місяців;
- молодших бакалаврів за заочною формою навчання - термін навчання може перевищувати термін навчання за денною формою не більш як на 25 %;
- бакалаврів за денною формою навчання – 3 роки і 10 місяців, за скороченою програмою (скорочений термін навчання) – 2 роки і 10 місяців/1 рік і 10 місяців;
- бакалаврів за заочною формою навчання - термін навчання може перевищувати термін навчання за денною формою не більш як на 25 %;
- магістр за денною формою навчання – 1 рік 4 місяці / 1 рік і 10 місяців;
- магістр за заочною формою навчання – термін навчання може перевищувати термін навчання за денною формою не більш як на 25 %.

3.4. Обсяг одного кредиту ЄКТС становить 30 годин, навантаження одного навчального року за денною формою навчання – рекомендовано 60 кредитів ЄКТС.

4. ПОРЯДОК РОЗРОБЛЕННЯ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

4.1. Розроблення освітньої програми. Нова ОП розробляється на основі стандартів освітньої діяльності та стандартів вищої освіти з урахуванням вимог професійних стандартів у відповідній професійній області (за наявності останніх).

Розроблення нової ОП містить такі етапи:

- формування (зі складу НПП, ПП випускової кафедри та/або зі складу групи забезпечення спеціальності та/або зі складу проектної групи) робочої групи ОП (далі – група ОП) та призначення керівника групи ОП (I етап);
- аналіз актуальності ОП та оцінювання достатності наявних ресурсів (II етап);
- визначення профілю ОП (III етап);

- визначення освітнього змісту ОП та розроблення навчального плану (IV етап);
- розроблення системи оцінювання якості ОП з метою її удосконалення (V етап).

4.2. I етап. Формування робочої групи для розробки ОП. Нова ОП розробляється за ініціативою керівництва Інституту, факультету та/або ініціативної групи з числа НПП, ПП.

Розробці нової ОП передусє порівняльний аналіз ОП аналогічних спрямувань, що діють в провідних зарубіжних і вітчизняних ЗВО – їх тривалості, переліку навчальних дисциплін, рівня викладання та ін.

Розроблення, моніторинг та перегляд кожної ОП здійснюється групою ОП. Група формується окремо за кожною ОП на період її розроблення, моніторингу, перегляду, проведення процедур зовнішнього оцінювання (ліцензування, акредитація), самооцінювання або інших необхідних процедур.

Склад групи ОП може затверджуватися наказом ректора Інституту за поданням голови науково-методичної ради або проректор з навчальної роботи на підставі пропозицій випускової кафедри.

Група ОП повинна складатися з науково-педагогічних працівників, які працюють у Інституті за основним місцем роботи та мають кваліфікацію відповідно до спеціальності.

Одна й та ж сама особа може бути членом декількох груп ОП. З метою узгодження підходів щодо розроблення ОП рекомендується до складу груп ОП факультету включати завідувачів випускових кафедр.

З метою забезпечення участі в розробці, моніторингу та перегляду ОП зацікавлених сторін рекомендується включати до складу групи ОП їх представників (роботодавців, органів студентського самоврядування, професіоналів тощо) або залучати до діяльності групи ОП в інших формах.

Дострокове припинення роботи й призначення керівника і членів групи ОП здійснюється на підставі наказу ректора Інституту (якщо така група була створена наказом ректора Інституту).

При розробці спільної ОП створюється група ОП, до складу якої входять представники всіх учасників-партнерів, які беруть участь в реалізації нової спільної ОП. У цьому випадку група ОП повинна забезпечити облік вимог усіх сторін, які будуть забезпечувати її реалізацію, у тій мірі, в якій кожна зі сторін забезпечує внесок у ОП. При розробленні програми подвійних дипломів слід враховувати не тільки змістовну відповідність навчальних планів, але й вимоги щодо обсягу окремих компонентів ОП, поточного контролю, підсумкової атестації й планованих навчальних результатів, які передбачає кожен з учасників-партнерів, що видає документи про освіту та кваліфікацію.

Групи ОП виконують такі завдання:

- обирають вид ОП;
- встановлюють актуальність ОП;
- формують профіль ОП;

- визначають форми навчання та організації освітнього процесу;
- визначають компоненти ОП;
- розробляють навчальний план та інші нормативні документи, що організаційно супроводжують процес підготовки здобувачів вищої освіти за відповідною ОП з врахуванням рекомендацій відповідних відділів та вимог науково-методичної ради Інституту;
- дають завдання випусковим та іншим кафедрам Інституту щодо розробки навчально-методичного забезпечення ОП;
- здійснюють аналіз відповідності ОП Ліцензійним умовам;
- узагальнюють пропозиції та формують рекомендації з вдосконалення діючої ОП;
- беруть участь у моніторингу ОП (узагальнюють пропозиції та рекомендації, здійснюють самообстеження та самооцінювання) та періодичному перегляду ОП;
- спільно з відповідними відділами (відділеннями) Інституту та приймальною комісією забезпечують внесення відомості щодо ОП до ЄДЕБО;
- здійснюють контроль за реалізацією ОП, НПП, ПП та кафедрами Інституту.

За запитом групи ОП відповідні служби Інституту зобов'язані надати у визначений керівником групи ОП строк відомості, необхідні для розроблення ОП.

Координацію діяльності усіх груп ОП здійснює проректор з навчальної роботи та/або відповідальна особа з ліцензування та акредитації.

4.3. II етап. Аналіз актуальності ОП та оцінювання достатності наявних ресурсів. Аналіз актуальності ОП полягає у встановленні суспільної потреби в ОП, її потенціалі шляхом консультацій із зацікавленими сторонами (здобувачами вищої освіти, випускниками Інституту, роботодавцями, науковою спільнотою, професіоналами тощо), з'ясуванні виконання основних умов її запровадження.

Група ОП проводить аналіз ринку освітніх послуг і можливості позиціонування на ньому ОП, аналіз ринку праці, на який орієнтована нова ОП, можливостей майбутнього працевлаштування для потенційних випускників.

Для забезпечення постійного зв'язку з зацікавленими сторонами за ініціативи Інституту можуть формуватися академічні (експертні) ради за відповідними спеціальностями (як дорадчий орган), до яких можуть входити представники зацікавлених сторін.

Група ОП, виходячи з прогнозованої структури ОП, з врахуванням Ліцензійних умов, за результатами консультацій з профільними службами Інституту здійснює попередню загальну оцінку достатності наявних ресурсів (кадрових, фінансових, організаційних тощо) для її реалізації та потреби залучення зовнішніх ресурсів.

4.4. III етап. Визначення профілю ОП. Профіль програми складається групою ОП як короткий документ, створений для представлення в усталеній формі загальної інформації про ОП.

При формулюванні програмних компетентностей та результатів навчання слід забезпечити активну роль представників ринку праці в процесі формування компетентнісного опису моделі майбутнього фахівця.

Програмні компетентності (описані за видами: інтегральні, загальні, спеціальні) – загалом від 10 до 40 найважливіших компетентностей, визначають специфіку ОП. Компетентності випускника відображають погляд роботодавця (замовника) на освітню та професійну підготовку потенційного працівника.

Основою для формулювання програмних компетентностей ОП є перелік компетентностей стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю. Цей перелік може бути доповнений компетентностями, що визначаються специфікою потреб регіонального або секторального ринку праці (цільовий запит роботодавців).

Інтегральні та загальні компетентності визначені Національною рамкою кваліфікацій і описані за кваліфікаційними рівнями.

Початковий рівень (короткий цикл) вищої освіти відповідає п'ятому рівню Національної рамки кваліфікацій і передбачає здобуття особою загальнокультурної та професійно орієнтованої підготовки, спеціальних умінь і знань, а також певного досвіду їх практичного застосування з метою виконання типових завдань, що передбачені для первинних посад у відповідній галузі професійної діяльності.

Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти відповідає шостому рівню Національної рамки кваліфікацій і передбачає здобуття особою теоретичних знань та практичних умінь і навичок, достатніх для успішного виконання професійних обов'язків за обраною спеціальністю.

Загальні компетентності обираються з переліку проекту TUNING.

Спеціальні (фахові) компетентності, як правило, поділяють на три види (в предметній області):

- знання й розуміння,
- когнітивні уміння та навички,
- практичні навички.

Бажано наводити коментар до кожної компетентності. Набір спеціальних (фахових компетентностей) має відповідати визначеному рівню ОП.

Програмні результати навчання – узгоджений набір 15-45 тверджень, які зазначають, що здобувач вищої освіти має знати, розуміти та бути здатним виконувати після успішного завершення навчання за ОП.

При формулюванні програмних результатів навчання рекомендується враховувати міжнародні зразки (формулювання), наприклад, розроблені в проекті TUNING.

Набір програмних результатів навчання є однаковим для всіх здобувачів вищої освіти за ОП певного рівня. Перелік програмних

результатів навчання має корелюватися з визначеним переліком загальних і спеціальних (фахових, предметних) компетентностей.

Для окремих ОП, особливо у випадку регульованих професій, поділ компетентностей на види не застосовується. Тоді це слід відзначити в описі ОП.

Результати навчання мають відповідати таким критеріям:

- корисність – мають сприйматися як такі, що відповідають рівню вищої освіти та вимогам/очікуванням громадянського суспільства та держави, релевантність відповідним програмним компетентностям;
- конкретність – забезпечувати достатній рівень деталізації, бути чіткими і однозначними, написаними зрозумілою мовою, дозволяючи чітко окреслити зміст вимог до здобувача вищої освіти;
- стандартизованість – визначати стандартні вимоги, яким повинен відповідати здобувач вищої освіти;
- відповідність – відповідати кваліфікаційним вимогам, бути взаємозв'язаними із освітніми рівнями та кваліфікаційними рівнями Національної рамки кваліфікацій (далі – НРК);
- об'єктивність – сформульованими нейтрально, уникаючи зайвої амбітності та суб'єктивності;
- досяжність – реалістичними, з погляду часу та ресурсів, необхідних для їх досягнення;
- діагностичність – повинні мати об'єктивні ознаки їх досягнення чи недосягнення та визначати вимоги до присудження кредитів ЄКТС;
- вимірюваність – має існувати спосіб та шкала для вимірювання ступеня досягнення результату прямими або непрямими методами.

Порядок формулювання результатів навчання:

- визначити, якій сфері (спеціальній чи загальній, предметній області, особливі навички тощо) та кваліфікаційному рівню НРК має відповідати результат навчання;
- зазначити тип результату навчання (знання, навички, здатності, інші компетентності);
- визначити активне дієслово відповідного рівня;
- зазначити предмет вивчення або предмет дії (іменник, що слідує за дієсловом);
- за необхідності навести умови/обмеження, за яких слід демонструвати результат навчання;
- перевірити результат навчання відповідності вищезазначеним критеріям та визначити засіб оцінювання його досягнення.

При розробленні програмних результатів навчання варто врахувати, що:

- результати навчання характеризують те, що здобувач вищої освіти повинен продемонструвати після успішного завершення освітньої програми (демонстрація знань, умінь, здатності виконувати тощо);

- повний набір програмних результатів навчання виражає характерні особливості ОП; якщо серед них є результати, характерні також і для інших ОП, їх доцільно виділити окремо.

Формулюванню програмних результатів супроводжує вироблення чітких критеріїв оцінювання сформульованого результату.

Кореляція результатів навчання програмним компетентностям перевіряється за допомогою матриць «Матриця відповідності програмних компетентностей компонентам ОП», «Матриця забезпечення програмних результатів навчання відповідним компонентам ОП».

4.5. IV етап. Визначення змісту ОП та розроблення навчального плану. Визначення змісту освітньої програми охоплює такі етапи:

1) складання переліку освітніх компонент ОП (компонент ОП):

- визначення компетентностей та формулювання результатів навчання для кожної компоненти; визначення підходів до викладання, навчання та оцінювання; перевірка охоплення ключових загальних та спеціальних компетентностей.

2) обрання освітніх технологій і розроблення навчального плану;

3) розроблення робочих програм навчальних дисциплін.

На підставі програмних компетентностей та програмних результатів навчання група ОП:

- визначає загальний бюджет часу – обсяг кредитів ЄКТС, необхідних для досягнення зазначених результатів, який необхідно розподілити;

- здійснює структурування результатів навчання та розподіляє кредити ЄКТС, необхідні для досягнення зазначених результатів.

Підходи при призначенні кредитів ЄКТС компонентам ОП:

- стандартизований підхід - коли обсяг кожної компоненти є стандартним або кратним (модуль);

- індивідуальний підхід - коли обсяг кредитів ЄКТС для компоненти є довільним і залежить від переліку та складності результатів навчання, опису прогнозованої навчальної діяльності, оцінки навантаження, обговорення викладацьким складом.

Визначення кількості кредитів ЄКТС для освітнього компонента здійснюється шляхом оцінки навантаження, необхідного для досягнення результатів навчання.

Мінімальна кількість кредитів ЄКТС для освітньої компоненти складає 3 кредити ЄКТС. Кількість освітніх компонентів на навчальний рік – не більше 16. Групам ОП слід запобігати надмірній фрагментації освітніх компонентів.

Слід стандартизувати освітні компоненти з метою гнучкості, мобільності, формування міждисциплінарних траєкторій навчання.

Визначення компетентностей та формулювання результатів навчання для кожної компонент ОП. Виходячи з програмних компетентностей та програмних результатів навчання, група ОП має

сформулювати результати навчання, які повинні бути досягнуті в межах кожної компоненти ОП.

Визначення підходів до викладання, навчання та оцінювання. Група ОП має погодити спосіб найкращого розвитку та оцінювання компетентностей і досягнення бажаних результатів навчання, а також передбачити різноманітні підходи до навчання, викладання та оцінювання.

Перевірка охоплення ключових загальних та предметно-спеціалізованих компетентностей. Група ОП має перевірити розвиток ключових загальних і спеціальних компетентностей, а також перевірити, чи всі програмні ключові загальні та спеціальні компетентності охоплюються компонентами ОП. Групи ОП мають провести тест щодо узгодження результатів навчання та програмних компетентностей:

- узгодження програмних результатів навчання з Національною рамкою кваліфікацій;
- узгодження програмних результатів навчання зі стандартами вищої освіти;
- узгодження результатів компоненти ОП з програмними результатами навчання (Матриця відповідності програмних результатів навчання компонентам освітньої програми);
- узгодження результатів навчання з програмними компетентностями (Матриця відповідності програмних компетентностей освітнім компонентам освітньої програми);
- узгодження методів викладання з відповідними результатами навчання для досягнення бажаних результатів навчання;
- узгодження методів оцінювання відповідно з програмними результатами навчання.

Обрання освітніх технологій та розроблення навчального плану.

Внесення групою ОП узгоджених результатів навчання до освітньої програми та відповідних навчальних дисциплін до навчальних планів підготовки фахівців є обов'язковим. Відповідно до профілю освітньої програми та переліку її компонент група розробляє навчальний план ОП (згідно вимог Положення про організацію освітнього процесу у Інституті).

Органи студентського самоврядування можуть подавати пропозиції та зауваження щодо змісту навчальних планів.

При проектуванні кадрового забезпечення ОП група ОП має узгодити свої пропозиції щодо складу НПП та ПП для викладання дисциплін, внесених у проект навчального плану, з кафедрами, на яких працюють такі НПП та ПП.

Розроблення робочих програм навчальних дисциплін. Програми навчальних дисциплін за завданнями груп ОП розробляються на кафедрах (ННІ) згідно з вимогами розроблених освітніх програм.

Органи студентського самоврядування можуть надавати пропозиції та зауваження щодо змісту програм навчальних дисциплін.

Програма навчальної дисципліни розробляється на термін дії навчального плану, за необхідності до неї можуть вноситись зміни. З метою

забезпечення цілісності освітнього матеріалу, забезпечення професійної спрямованості змісту навчання, попередження дублювання, врахування міждисциплінарних зв'язків програми навчальних дисциплін схвалюються науково-методичною радою Інституту.

На підставі робочої програми на кафедрах розробляється навчально-методичне забезпечення навчальної дисципліни.

4.6. V етап. Розроблення системи оцінювання якості освітньої програми з метою її удосконалення. Відповідальність за якість ОП несе група ОП, а також НПП, ПП, які її реалізують. З метою контролю за якістю освітніх програм та їх вдосконалення проводяться різні процедури оцінювання та визнання якості ОП: зовнішні, внутрішні й непрямі.

Основними процедурами *зовнішнього оцінювання* та визнання якості ОП є:

- акредитація освітніх програм (ОП може не мати акредитації. За неакредитованою освітньою програмою Інститут має право на виготовлення і видачу власних документів про вищу освіту у порядку та за зразком, що визначені вченою радою Інституту (п.6 ст.7 ЗУ «Про вищу освіту»);
- сертифікація освітніх програм – процедура встановлення відповідності якісних характеристик освітніх програм певним стандартам якості організації, що сертифікує ОП;
- міжнародна експертиза освітніх програм – процедура оцінювання якості ОП визнаними і авторитетними міжнародними експертами в тій науково-освітній галузі, в якій реалізується така ОП.

Для всіх ОП рекомендується регулярно проводити оцінку підготовки фахівців і затребуваних компетентностей (результатів навчання) роботодавцями, а також затребуваних результатів навчання випускниками.

Процедурою такої оцінки є опитування роботодавців та випускників (анкетування, інтерв'ювання, соціологічне дослідження тощо).

Основними процедурами *внутрішньої оцінки* якості ОП є самообстеження освітньої програми, яке може проводитися як в рамках процедур зовнішнього оцінювання якості (акредитації будь-якого виду, міжнародної експертизи), так і з ініціативи адміністрації чи гаранта ОП з метою планових процедур контролю якості.

Залежно від цілей проведення самообстеження визначаються процедури і терміни його проведення. За рішенням ректора Інституту для проведення самообстеження ОП і підготовки звіту призначається комісія (у складі 3-5 осіб з числа НПП, ПП, що реалізує ОП); бажано залучення до проведення самообстеження ОП представників роботодавців, здобувачів вищої освіти, НПП, ПП програми і (по можливості) її випускників.

Самообстеження може проводитися групою ОП за рішенням керівника групи ОП. Результати проведеного самообстеження оформлюються у формі звіту про результати самообстеження.

Звіт про результати самообстеження ОП готується членами комісії з самообстеження і узгоджується з усіма залученими до цієї процедури учасниками; звіт повинен містити висновки про якість ОП і пропозиції щодо

її вдосконалення, включаючи, за необхідності, пропозиції щодо її оновлення, модернізації і/або прийняттю інших управлінських рішень.

Звіт про результати самообстеження з рекомендаціями затверджуються на засіданні навчально-методичної комісії Інституту.

За необхідності під керівництвом керівника групи ОП готується нова редакція ОП (як оновленої чи модернізованої). ОП у новій редакції затверджується у встановленому порядку.

5. ПОРЯДОК ЗАТВЕРДЖЕННЯ, ВІДКРИТТЯ, АКРЕДИТАЦІЇ ТА ЗАКРИТТЯ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

5.1. Затвердження ОП. Всі нові ОП мають пройти єдиний порядок затвердження, що містить їх послідовний розгляд такими підрозділами:

- групою ОП, позитивне рішення якої є підставою для передачі матеріалів на засідання випускової кафедри;
- випусковою кафедрою (спільним засіданням випускових кафедр), позитивне рішення якої (яких) є підставою для передачі матеріалів голові науково-методичної ради;
- голова науково-методичної ради, яка здійснює перевірку збалансованості та реалістичності програми, раціональності розподілу кредитів, повноту документального забезпечення та відповідність освітньої програми Ліцензійним умовам. Позитивне рішення науково-методичної ради є підставою для передачі матеріалів на розгляд вченої ради Інституту;
- позитивне рішення вченої ради Інституту є підставою для затвердження ОП та введення її в дію.

Перелік документів, необхідних для відкриття освітньої програми, що подаються на засідання навчально-методичної ради Інституту:

- копія наказу ректора Інституту про затвердження складу групи ОП;
- ОП;
- графік освітнього процесу;
- навчальний план підготовки фахівців
- протокол засідання випускової кафедри;
- рецензія провідного роботодавця галузі/рецензія зовнішнього рецензента.

За результатами розгляду освітньої програми вчена рада Інституту може прийняти рішення про її затвердження, направлення на доопрацювання або про відмову у затвердженні.

Навчальний план підготовки фахівців з вищою освітою затверджується рішенням вченої ради Інституту і вводиться в дію наказом ректора Інституту. Підпис ректора скріплюється печаткою Інституту.

5.2. Відкриття ОП та набір здобувачів вищої освіти.

Набір здобувачів вищої освіти на навчання за ОП здійснюється приймальною комісією Інституту централізовано, згідно з Правилами прийому до Інституту.

Освітня програма може бути внесена до Правил прийому і на навчання за неї може бути оголошено набір здобувачів вищої освіти лише за умови затвердження ОП і наявності ліцензії Інституту на здійснення освітньої діяльності (орієнтовно до 1 січня поточного навчального року) за відповідним рівнем освіти (освітньою програмою – для регульованих спеціальностей), в рамках якої відкривається освітня програма.

Якщо на освітню програму не здійснено набір здобувачів вищої освіти у зв'язку з її недостатньою затребуваністю, то група ОП може в подальшому:

- відмовитися від її реалізації, в порядку, встановленому п. 5.4 цього Положення;
- провести удосконалення ОП з метою підвищення її конкурентоспроможності та привабливості на ринку освітніх послуг, надати матеріали удосконалення вченої раді Інституту.

У разі схвалення проведеного удосконалення вченою радою Інституту набір здобувачів вищої освіти на навчання за удосконаленою ОП здійснюється приймальною комісією Інституту в наступному календарному році.

5.3. Акредитація освітньої програми. Акредитація освітньої програми та отримання сертифікату про акредитацію здійснюється у відповідності до ст. 25 «Акредитація освітньої програми» ЗУ «Про вищу освіту».

5.4. Закриття ОП. Освітня програма може бути вилучена з переліку ОП, що реалізуються в Інституті, за таких умов:

- з ініціативи гаранта освітньої програми, при їх відмові від реалізації ОП;
- з ініціативи Інституту (за поданням приймальної комісії), у разі відсутності набору здобувачів вищої освіти на навчання за ОП упродовж 2 років;
- у разі докорінного переформатування ОП. У цьому випадку, коли освітня програма набуває докорінних змін (крім випадків оновлення та модернізації ОП), розробляється і проходить затвердження як нова. За тими освітніми програмами, що реалізувалися до переформатування, припиняється набір здобувачів вищої освіти на навчання. Після завершення навчання здобувачів вищої освіти на останньому курсі (році) освітня програма вилучається з переліку ОП, що реалізуються в Інституті;
- з ініціативи Інституту (за поданням відповідних структурних відділів), якщо в результаті будь-якої з процедур зовнішньої або внутрішньої оцінки якості освітньої програми отримано висновки про її низьку якість.

Рішення про вилучення освітньої програми з числа ОП, що реалізуються в Інституті, приймає вчена рада Інституту.

6. ПОРЯДОК РЕАЛІЗАЦІЇ, МОНІТОРИНГУ ТА ПЕРІОДИЧНОГО ПЕРЕГЛЯДУ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

6.1. Порядок реалізації освітньої програми. Порядок реалізації освітньої програми визначається Положенням про організацію освітнього

процесу в Інституті. Для планування освітнього процесу на кожний навчальний рік проректором з навчальної роботи, разом із випусковою кафедрою(-ми) складається робочий навчальний план за кожною ОП. У робочому навчальному плані обумовлюються щорічні особливості організації освітнього процесу для кожної ОП та зміст блоку дисциплін самостійного вибору здобувача (варіативної частини).

6.2. Управління освітньою програмою. Управління освітньою програмою здійснюється на адміністративному та академічному рівнях.

Адміністративне управління ОП здійснює деканат відповідного факультету, на якому вона реалізується. У разі, якщо ОП реалізується більш ніж одним факультетом, адміністративне управління закріплюється за одним з них.

До функцій адміністративного управління ОП відносяться:

- організація та управління матеріально-технічним, інформаційним і інфраструктурним забезпеченням;
- інформаційне та навчально-методичне забезпечення в частині надання доступу до інформаційних, бібліотечних та інших загальних ресурсів Інституту, профорієнтаційна робота з потенційними вступниками;
- взаємодія з випускниками, роботодавцями, професіоналами тощо;
- рекомендації щодо складу екзаменаційних комісій; координація забезпечення якості освітньої програми, що реалізується у Інституті;
- організація проведення самообстеження освітньої програми.

Академічне управління освітньою програмою здійснює керівник групи ОП.

Завданнями академічного управління ОП є:

- 1) організація колегіального розроблення освітньої програми (профілю, навчальних планів, матриць відповідностей, методичного та інформаційного забезпечення освітнього процесу, включаючи програми навчальних дисциплін, практик, атестації тощо, оціночних засобів);
- 2) здійснення контролю за якістю роботи НПП, ПП, які забезпечують реалізацію ОП;
- 3) аналіз і впровадження кращого досвіду світової та вітчизняної вищої освіти у зміст і технологію реалізації ОП;
- 4) взаємодія з відповідними структурними відділами Інституту з питань проектної, дослідницької роботи, практики здобувачів вищої освіти;
- 5) виявлення здобувачів вищої освіти, схильних до академічної кар'єри, і організація роботи з ними;
- 6) взаємодія з роботодавцями та випускниками для уточнення вимог до компетентностей випускника і оцінки обраних технологій реалізації ОП і якості підготовки фахівців;
- 7) підготовка освітньої програми до процедур оцінки якості (включаючи акредитацію, сертифікацію, експертизу).

6.3. Моніторинг освітньої програми.

Моніторинг ОП здійснюється з метою визначення, чи є призначення кредитів, означені результати навчання та розраховане навчальне навантаження досяжними, реалістичними та адекватними. Моніторинг здійснюється, як правило, фахівцем моніторингу якості освіти та групою ОП. До здійснення моніторингу можуть долучатися експерти: НПП, ПП, професіонали-практики, здобувачі вищої освіти. Суттєвим елементом для перевірки та перегляду призначення кредитів є зворотний зв'язок із зацікавленими сторонами. Група ОП має інформувати здобувачів вищої освіти і НПП, ПП про мету моніторингу та спосіб його здійснення, щоб забезпечити точність та високий відсоток наданих відповідей.

Моніторинг може проводитися у різний спосіб – анкетування, опитування, інтерв'ювання (у тому числі здобувачів вищої освіти та випускників з метою аналізу їх власного досвіду), моніторинг досягнутих результатів, оцінювання ОП на відповідність критеріям забезпечення якості освітніх програм тощо. Мають бути використані також дані про час завершення та результати оцінювання програм та їх компонентів. Систему обов'язкових методів і засобів моніторингу визначає науково-методична рада Інституту за поданням груп ОП.

Анкета освітньої програми складається з основних критеріїв забезпечення якості, кожний критерій оцінюється за рівнями: задовольняє, частково задовольняє, не задовольняє.

У процесі моніторингу відбувається збір даних за зазначеними позиціями з коментарями.

За результатами моніторингу складається аналітичний звіт, який подається до навчально-методичного відділу Інституту.

Для формулювання висновку за результатами моніторингу освітньої програми використовується дворівнева шкала:

- висока якість – освітня програма має високий рівень досягнення результатів;

- неналежна якість – освітня програма має серйозні недоліки.

6.4. Основні критерії забезпечення якості освітніх програм.

Вимоги до освітньої програми та результатів навчання:

- реалізується відповідно до Концепції розвитку та Статуту Інституту;

- сприяє досягнення стратегічних цілей Інституту;

- враховує потреби ринку праці та цільової групи (вступники, батьки, роботодавці);

- орієнтована на конкретну професію або групу професій;

- назва узгоджується із змістом;

- методи і форми навчання, у т.ч. обсяги самостійної роботи здобувачів вищої освіти та виробничої практики, сприяють досягненню цілей освітньої програми;

- цілі і результати навчання за освітньою програмою мають бути сформульовані таким чином, щоб слугувати основою для оцінювання знань і навичок випускників, які навчалися за цією програмою;

- цілі і результати навчання за освітньою програмою мають бути адекватними і порівнюваними з результатами навчання відповідного рівня вищої освіти;
- цілі і результати навчання за освітньою програмою мають відповідати вимогам і тенденціям законодавства, що регулює відповідну професійну сферу;
- при існуванні професійного стандарту, цілі та результати навчання мають враховувати необхідність набуття та застосування знань і навичок, зазначених у стандарті;
- практична підготовка (практики), що необхідна для досягнення результатів навчання, має забезпечувати набуття і застосування здобувачами вищої освіти ефективних методів роботи;
- організація проведення практик має бути чітко регламентована, вимоги для її успішного завершення визначені;
- здобувачам вищої освіти має бути надана інструкція щодо проходження практик та відповідне керівництво у робочому середовищі.

6.5. Розвиток освітньої програми та вимоги до ПП, НПП, які її реалізують.

Вимоги до розвитку освітньої програми та ПП, НПП, які її реалізують:

- розвиток є безперервним процесом;
- до розвитку залучені здобувачі вищої освіти і роботодавці;
- НПП, ПП, які реалізують освітню програму, ознайомлені з її цілями та своєю ролі у їх досягненні;
- для усунення недоліків складається та реалізується відповідний план дій;
- система зворотного зв'язку (за участю здобувачів вищої освіти, випускників, роботодавців, викладачів) є ефективною, а її результати прикладними;
- кваліфікація НПП, ПП, які реалізують освітню програму, відповідає вимогам, встановленим законодавством;
- НПП, ПП, які реалізують освітню програму, мають відповідний рівень викладацької компетентності;
- НПП, ПП, які реалізують освітню програму, беруть участь у науково-дослідних дослідженнях і розробках;
- НПП, ПП, які реалізують освітню програму, співпрацюють із зацікавленими особами поза межами Інституту;
- система розвитку персоналу є ефективною: НПП, ПП, які реалізують освітню програму, мають можливості для самовдосконалення та саморозвитку, проводяться регулярні інтерв'ю (анкетування) та/або застосовуються інші методи розвитку персоналу;
- запрошені НПП, ПП (у тому числі із закордонних закладів вищої освіти) залучені до викладання у межах освітніх програм;

- НПП, ПП, які реалізують освітню програму, регулярно використовують у подальшому свої знання та навички поза Інститутом та беруть участь у конференціях;
- кількість штатних НПП, ПП визначається на основі їх обов'язків, обсягів викладання і кількості здобувачів вищої освіти та є цілком достатньою для досягнення цілей і результатів навчання;
- склад НПП, ПП, які реалізують освітню програму, за віком і відсоток молодих НПП забезпечує стійкість викладання в Інституті;
- вимоги для вступу на навчання здобувачів вищої освіти базуються на якостях, необхідних для досягнення результатів навчання;
- система консультування здобувачів вищої освіти (щодо навчання, кар'єри тощо) є ефективною;
- оцінка результатів навчання включає в себе зворотний зв'язок здобувачів вищої освіти, який підтримує їх розвиток;
- здобувачі вищої освіти беруть участь у програмах міжнародної мобільності;
- відсоток здобувачів вищої освіти, які беруть участь у студентській мобільності є стійким або зростає;
- здобувачі вищої освіти залучені у процес прийняття рішень на різних інституційних рівнях.

6.6. Перегляд освітніх програм.

Перегляд освітніх програм з метою їх удосконалення здійснюється у формах **оновлення** або **модернізації**.

Освітня програма може щорічно оновлюватися в частині усіх компонент, крім місії (цілей) і програмних результатів навчання.

Підставою для оновлення ОП можуть бути:

- ініціатива і пропозиції керівника групи освітньої програми та/або Вченої ради і/або НПП, ПП, які її реалізують;
- результати оцінювання якості;
- об'єктивні зміни інфраструктурного, кадрового характеру і/або інших ресурсних умов реалізації освітньої програми.

Оновлення ОП вважається значним, якщо оновлення складу ОП (складу компонент та їх обсягу в кредитах ЄКТС) більше, ніж на 50 %.

Оновлення відображаються у відповідних структурних елементах ОП.

Модернізація освітньої програми має на меті більш значну зміну в її змісті та умовах реалізації, ніж при плановому оновленні, і може стосуватися також мети (місії), програмних результатів навчання.

Модернізація ОП може проводитися з:

- ініціативи керівництва Інституту (НПП, ПП) у разі незадовільних висновків про її якість в результаті самообстеження або аналізу динаміки набору здобувачів вищої освіти;
- ініціативи керівника групи освітньої програми та / або Вченої ради за відсутності набору вступників на навчання;

- ініціативи групи з метою врахування змін, що відбулися в науковому професійному полі, в яких реалізується ОП, а також змін ринку освітніх послуг або ринку праці;

- наявності висновків про недостатньо високу якість за результатами різних процедур оцінки якості ОП;

Бажано залучення до модернізації освітніх програм представників роботодавців, зовнішніх експертів (як з професійної спільноти Інституту, так і незалежних).

Оновлена чи модернізована ОП має пройти затвердження в установленому порядку.

Навчальні плани підлягають моніторингу та періодичному перегляду (не рідше одного разу за повний курс навчання за освітньою програмою).

Підставою для розробки нових навчальних планів є:

- затвердження Кабінетом Міністрів України нового переліку спеціальностей або внесення змін до чинного переліку;

- затвердження нових стандартів вищої освіти;

- внесення змін до компонент ОП (за рішенням Міністерства освіти і науки України або вченої ради Інституту);

- внесення змін до дисциплін циклу самостійного вибору здобувачів вищої освіти (за рішенням вченої ради Інституту).

7. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

7.1. Відомості про освітні програми розміщуються на сайті Інституту.

7.2. Відповідальними за формування і зберігання паперових версій портфоліо ОП є керівник групи ОП, завідувач випускової кафедри та проректор з навчальної роботи.

7.3. Відповідальними за повноту й своєчасність розміщення інформації про освітню програму на сайті Інституту є співробітники закладу, призначені на цю роботу наказом ректора.

7.4. Інформація про ОП вноситься адміністратором у базу до ЄДБО в електронному вигляді.

Програмні компетентності ОП відповідно до проекту TUNING

Інтегральна компетентність	<p>За основу використовується опис відповідного кваліфікаційного рівня Національної рамки кваліфікацій (НРК):</p> <p>Молодший бакалавр (рівень 5): Здатність розв'язувати типові спеціалізовані задачі в певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування положень і методів відповідної науки і характеризується певною невизначеністю умов.</p> <p>Бакалавр (рівень 6): Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов</p> <p>Магістр (рівень 7): Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог</p> <p>Доктор філософії (рівень 8): Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної, у тому числі дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики</p>
Загальні компетентності	<p>Перелік загальних компетентностей корелюється з описом відповідного кваліфікаційного рівня НРК.</p> <p>Перелік загальних компетентностей має містити 5-15 компетентностей з врахуванням рівня освіти.</p> <p>Рекомендованим є вибір загальних компетентностей з переліку проекту TUNING:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. 3. Здатність планувати та управляти часом. 4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. 5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. 6. Здатність спілкуватися іноземною мовою. 7. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. 8. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні. 9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. 10. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. 11. Здатність бути критичним і самокритичним. 12. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

	<p>13. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).</p> <p>14. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.</p> <p>15. Здатність приймати обґрунтовані рішення.</p> <p>16. Здатність працювати в команді.</p> <p>17. Навички міжособистісної взаємодії.</p> <p>18. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.</p> <p>19. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).</p> <p>20. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.</p> <p>21. Здатність працювати в міжнародному контексті.</p> <p>22. Здатність працювати автономно.</p> <p>23. Здатність розробляти та управляти проектами.</p> <p>24. Навики здійснення безпечної діяльності.</p> <p>25. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.</p> <p>26. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).</p> <p>27. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.</p> <p>28. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.</p> <p>29. Прагнення до збереження навколишнього середовища.</p> <p>30. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.</p> <p>31. Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми.</p> <p>Названий перелік є відкритим і може доповнюватись НМК при розробці Стандартів іншими компетентностями, наприклад, навички рухової активності.</p>
<p>Спеціальні (фахові, предметні) компетентності</p>	<p>Перелік рекомендованих спеціальних (фахових, предметних) компетентностей корелює з описом відповідного кваліфікаційного рівня НРК.</p> <p>Орієнтовна кількість спеціальних компетентностей, як правило, не перевищує 10-20 компетентностей з урахуванням рівня освіти. Рекомендованим є вибір спеціальних (фахових, предметних) компетентностей з переліків проекту TUNING (які, проте, не є вичерпними).</p> <p>Для спеціальностей, у межах яких здійснюється підготовка фахівців за регульованими професіями, за спеціалізаціями відповідно до професійних стандартів, затверджених у встановленому порядку, можливим є наведення окремих переліків компетентностей для спеціалізацій.</p>